

[ובתוספתא גורסים ברייתא זו בשם רבי שמעון: "רבי שמעון אומר, קומץ ולבונה שחסר וכו'" (רש"י). ואם כן קשה מרבי שמעון על רבי שמעון, שכאן הוא אומר שאם עמדה על קורט אחד כשרה?]

ומתריצין: תני בברייתא: קורט לבונה שחסר כל שהוא, פסול.

ואי בעית אימא, כאן— שאמר רבי שמעון שאם חסרה כל שהוא כשרה, בלבונה הבאה עם המנחה, כפי שלומד רבי שמעון לקמן. כאן— שאמר רבי שמעון חסרה כל שהוא פסולה, בלבונה הבאה בפני עצמה. כגון שאמר "הרי עלי לבונה", שצריך להביא קומץ לבונה למזבח [כדתנן לקמן קו ב]. ששם ודאי פסול בחסרון כל שהוא, שהרי אין לימוד להכשיר.

אמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: ג' מחלוקות בדבר:

רבי מאיר, שהוא התנא של המשנה שלנו, האומר חיסר לבונתה פסולה, סבר שצריך קומץ בתחילה⁽¹¹⁾ — שיהא בכלי בשעת קמיצה מלא קומץ לבונה, וקומץ בסוף,

שני לוגין, הואיל והאי לוג חזי ליה, והאי לוג חזי ליה, אימא לא ליפסיל, קא משמע לן שההוספה פוסלת.

ותמהינן: ומנא ליה לרבי אלעזר הא? אולי דווקא שמן של חולין ושל חברתה פוסל?

ואמרינן: אמר רבא: מתניתין קשיתיה. מאי איריא דתני "ריבה שמנה" [שמשמע שהופרש כולה לשמה], ליתני "ריבה לה שמן"? אלא, בהכרח, הא קא משמע לן, דאף על גב דהפריש לה שני לוגין— שהן שמנה של המנחה — פסול.

שנינו במשנתנו: חיסר לבונתה.

תנו רבנן, חסרה הלבונה ועמדה על קורט אחד, פסולה. ואם עמדה על שני קרטיין⁽¹⁰⁾, כשרה, דברי רבי יהודה.

רבי שמעון אומר, עמדה על קורט אחד כשרה, פחות מכאן, פסולה.

יא-ב ומקשינן: והתניא, קומץ ולבונה שחסר כל שהוא פסול.

מתקדש.

איש שכל זמן שיש לפניו לבונה חייב ללקט את כולה, ואם ליקט רק חלק והקטירם, לא הותרה המנחה, ואפילו אם אחר כך נאבדו הקורטים האחרים, המנחה פסולה היות שבשעת הליקוט וההקטרה היו עדיין עוד קורטים. ואם כן לדברי החזון איש אין מקום לספיקו של המקדש דוד, וודאי שצריך ללקט כולו. ורק לדעת הגר"ח יש להסתפק מה הדין בפיגל בקורט השלישי והרביעי.

11. בדעת הרמב"ם נחלקו האחרונים, השפת

10. לדעת הרמב"ם שליקוט לבונה נחשב מתיר כמו הקמיצה, הסתפק המקדש דוד לפי מה שפוסקים שרק שתי קורטים מעכבים, האם רק שתי הקורטים הראשונים שליקט נחשבים למתיר, או גם הקורטים האחרים. וספק זה תלוי במחלוקת הגר"ח והחזון איש, שנחלקו מה הדין אם הקטיר רק שני קורטים מהלבונה ואת שאר הלבונה לא הקטיר, דעת הגר"ח שנחשב שהיתה הקטרה והמנחה כשירה. ודעת החזון

בשעת הקטרה, שאם חסרה — פסולה.

ורבי יהודה סבר, קומץ בתחילה, ושני קרטין בסוף מספיק.

ורבי שמעון סבר, קומץ בתחילה וקרט אחד בסוף מספיק.

ושלשתן — מקרא אחד דרשו.

כתוב "ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר המזבח".

רבי מאיר סבר, עד דאיתא בשעת הקטרה ללבונה דאיכבעה בהדי מנחה מעיקרא משמע, ובזה הרי כולם מודים שבתחילה צריך קומץ לבונה.

ורבי יהודה סבר, "בל" משמע אפילו קורט אחד. "ואת" לרבות קורט אחר. ולכן צריך ב' קרטין.

ורבי שמעון סבר, די בקורט אחד, משום ש"את" לא דריש.

ואמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: זו המחלוקת — בלבונה הבאה עם המנחה דווקא, אבל בלבונה הבאה בפני עצמה — דברי הכל בעינן קומץ בתחילה וקומץ בסוף, שלהכי אצטריך הפסוק "אשר על המנחה", ללמד שדוקא דבהדי מנחה — אין, בפני עצמה — לא.

ואמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה. אבל

בלבונה הבאה בבזיכין הבאים עם לחם הפנים, דברי הכל שני קמצים וקומץ לכל בזך] בתחילה, ושני קמצים בסוף, בעינן.

ותמהינן: פשיטא, שהרי לא כתוב בבזיכין "כל" שמשמע כל שהוא?

ומתריצין: כיון דבזיכי הלבונה, בהדי לחם אתיא, כיון שהם באים עם לחם הפנים הרי היה מקום לומר כי בלבונה "אשר על המנחה" דמיא, ונלמד מהפסוק של הלבונה שעל המנחה, ללבונה של הבזיכין, שבכל שהוא מספיק, קא משמע לך.

ואמרינן: פליגי בה רבי אמי ורבי יצחק נפחא.

חד אמר, מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה, אבל בלבונה הבאה בפני עצמה, דברי הכל צריך קומץ בתחילה וקומץ בסוף.

וחד אמר, כמחלוקת בזו, כך מחלוקת בזו.

שנינו במשנתנו: היסר לבונתה פסולה.

ומקשינן: משמע ממתניתין, הא יתיר] אם ייתר לבונתה] — כשרה, והתניא: יתיר פסולה?

ומתריצין: אמר רמי בר חמא, הבריייתא ההיא שאמרה פסולה — כשהפריש לה שני(12) קמצין של לבונה, שריבה לה יותר מדי, אבל בפחות מכאן, כשרה.

ואמר רמי בר חמא: הפריש לה שני קמצין,

אמת והאור שמח נקטו שסובר ש'קומץ בתחילה' היינו לכתחילה צריך קומץ, ובדיעבד מספיק קורט או שתי קורטין. והליקוטי הלכות והגר"ח למדו בדעת הרמב"ם ש'קומץ בתחילה'

היינו שבשעת קידוש המנחה בכלי שרת צריך להיות קומץ, ואחר כך יכול להתחסר.

12. מבואר בגמרא שלבונה פוסלת רק אם

ואבדו, לא הוקבעו עם הלחם, וכשר, ואם לאחר סילוק בזיכין אבדו, הוקבעו, ופסול.

ותמהינן: הא תו— של לחם הפנים — למה לי? היינו הך! שהרי סילוק בזיכין כקמיצת מנחה?!

ומתריצין: צריך את המימרא של סילוק בזיכין, כי מהו דתימא, כיון דבריר קומין דידה, שעומד בפני עצמו ולא כקומץ של מנחה שמעורב עם המנחה, כיון שהגיע

ואבד אחד מהן, אם קודם קמיצה (13) אבד, לא הוקבעו שני קמציין של הלבונה עם המנחה, וכשרה, כי בשעת קמיצה הוקבע רק קומץ אחד, ולא נחשבת ההפרשה גרידא כ"ריבה לה". אבל אם אחר קמיצה אבד, הוקבעו עם המנחה, ונפסלה מפני שריבה ללבונה.

ואמר רמי בר חמא: הפריש ארבעה קמציין לשני בזיכין הבאים עם לחם הפנים, ואבדו שנים מהם, אם קודם סילוק בזיכין מהשולחן

הדין שאם נפרס אחרי שהגיע זמן הראוי להקרבה - כשר. ותירץ שבעצם השעה הקובעת זה השעה שראוי להקרבה, ורק בהפריש ארבעה קמצים שונה הדין, שמכיון שאם נאמר שהגיע שעת ההקרבה נקבעו כל ארבעת הזיכים - נפסל הלחם, אם כן נחשב שלא הגיע זמן הקרבתו שצריך שיגיע זמן הקרבתו בכשרות. והמקדש דוד תירץ שזה ודאי שהשעה הקובעת לגבי הקמצים היא שעת הקמיצה, וזו השעה שמקדשת את הזיכים, ולכן אם היו אז רק שני זיכים הלחם כשר, אולם לגבי המנחה, מרגע שהגיע זמן הקרבתה כשירה, אולם אם נחסר חלק מן המנחה לפני הקמיצה, נחשב שיש פסול בקומץ שנחשב כאילו נאבד חלק מהקומץ והקומץ חסר ופסול, ולגבי הקומץ השעה הקובעת היא שעת הקמיצה, ואז כבר היה הקומץ נחשב לקומץ חסר כיון שאבד חלק מן המנחה, אולם בלחם הפנים אין חסרון זה, שכמות הקומץ ידועה ומונחת בכלי בפני עצמו, וכל הפסול בלחם שנפרס שנחשב שהלחם חסר ולא התקיים בו דין לחם הפנים שצריך לעמוד בשלימות שבוע שלם על השלחן, ולכן אם נפרס אחרי שהגיעה שעת הקרבתו, אם כן כבר התקיים בו הדין להיות על השלחן בשלימות, ולא מעכב מה שנחסר אחר כך.

הפריש שני קמציין. וכתב האור שמח [פי"א מהלכות פסולי המוקדשים ה"ח] שאף שבדיעבד אם הפריש שתי קורטין לבונה המנחה כשירה, מכל מקום אם הפריש קומץ ועוד שני קורטין, אין זה נחשב שהפריש שתי קמצים. ומשמע שדעתו שאם הפריש קומץ אחד גדול בשיעור שתי קמצים - פסולה. וכן משמע ברשב"א. אולם המקדש דוד מוכיח מהירושלמי שרק אם הביא שתי קמצים בנפרד פוסל, אבל קומץ אחד גדול איננו פוסל. והוכחתו שהירושלמי אומר שללחם הפנים היו מפרישים לבונה בשיעור גדול, שאם יבוא כהן בעל ידיים גדולות לקמץ את הלבונה, יהיה בלבונה שיעור קמיצה. ומקשה המקדש דוד נחשוש הפוך, אם יבוא כהן בעל ידיים קטנות עלול להיות שהלבונה היא כפליים מגודל קומצו ותפסל הקמיצה, אלא מוכח מזה שאם הפרישו בקומץ אחד כפולה אינו פוסל.

13. האור שמח [פי"א מהלכות פסולי המוקדשים הלכה י"ח] מקשה, מדוע לגבי דין יתור קומץ, אם הפריש ארבעה זיכים ללחם הפנים וקודם שקמץ סילק שנים מהם ובשעת קמיצה היו רק שנים, הלחם כשר, ואין אנו אומרים שמשעה שהגיע זמן הראוי להקרבה נפסל הלחם, ואילו לגבי לחם הפנים שנפרס,

זמנה⁽¹⁴⁾ של מערכת לחם הפנים לפורקה ולסלק הבזיכין – כמאן דפריקא דמיא, ואם אבדו לאחר שהגיע זמנה, נאמר שהוקבעו כבר ונפסלו, קא משמע לן שרק בשעת סילוק הבזיכין הוקבעו.

מתניתין:

נאמר בתורה בפרשת צו "ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי פיגול הוא לא ירצה, המקריב אותו לא יחשב לו, פיגול יהיה" [ויקרא ז]. ואמרו בתורת כהנים [וכן הוא בזבחים כט א], אין כוונת הפסוק לומר שאם אכל מן הזבח ביום השלישי נעשה הוא פגול, שהרי נאמר "המקריב אותו" ובהכרח שכבר בעת ההקרבה נפגל ולא ביום השלישי. אלא פסוק זה עוסק בכהן שחשב בעת עשיית אחת מעבודות הזבח לאכול ממנו חוץ לזמן אכילתו [ובשלמים שדינם להיות נאכלים לשני ימים ולילה, היינו יום השלישי], שמחמת כן נעשה פגול. וממה שכפלה תורה שתי אכילות באומרה "ואם האכל יאכל" דרשו, שהמחשבה מפגלת בין באכילת אדם [ובמנחה היינו שיריים], ובין באכילת מזבח [ובמנחה היינו קומץ או לבונה המיועדות להקטרה], שבכל אלו אם חישב שאותה אכילה תהיה חוץ לזמנה, הרי זה פגול, והאוכל ממנו ענוש כרת.

ובמה שכפלה תורה דין זה פעם נוספת

בפרשת קדושים באומרה "ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה. ואוכליו עונו ישא" [ויקרא יט] דרשו, מאחר ואינו ענין למחשבת חוץ לזמנו האמורה כבר בפרשת צו, תניהו ענין למחשבת חוץ למקומו. והיינו, שאף מחשבת אכילה או הקטרה חוץ למקומו המיועד לאכילה או הקטרה פוסלת את הזבח. אלא, שאין האוכל ממנו ענוש כרת כי נתמעט מן הכתוב בפרשת צו "והנפש האוכלת ממנו עונה תשא" שדווקא האוכל "ממנו" דהיינו הנפסל מחמת מחשבת חוץ לזמנו ענוש כרת, ואין האוכל מהנפסל מחמת חוץ למקומו ענוש כרת. ואת האמור בפרשת שמיני "ואוכליו עונו ישא" דרשו לחיוב כרת על האוכל מזבח הנותר לאחר זמן אכילתו.

ומאחר והוקשה המנחה לחטאת דרשו בזה, מה זבח נפסל במחשבה אף המנחה כן.

הקומץ את המנחה וחישב בעת הקמיצה על מנת לאכול שיריה המיועדים לאכילת אדם בחוץ לעזרה, או על מנת לאכול אפילו כזית משיריה בחוץ. וכן אם חישב להקטיר את קומצה דהיינו אכילת מזבח בחוץ או אם חישב להקטיר כזית מקומצה בחוץ, או שחישב להקטיר לבונתה בחוץ – פסול, שמחשבת חוץ למקומו פוסלת, ואין בו חיוב כרת אם אכלו.

הקומץ את המנחה על מנת לאכול שיריה למחר דהיינו מחשבת חוץ לזמנו, שהמנחה

להקריבם גם בבוקר, ואם כן שיחשב הגיעה זמנה מן הבוקר. ומתוך שאף אמנם שזמן הקרבת לחם הפנים היא בדיעבד מן הבוקר, אולם יש תנאי שהלחם יעמוד על השלחן שבוע

14. רש"י מפרש הגיעה זמנה שכבר הוקרבו המוספין. והקשה המקדש דוד הרי דין זה שזמן הבזיכים הוא אחר המוספים הוא רק לכתחילה, ובדיעבד כל היום כשר להקרבת הבזיכין ויכול

כזית להקטרתה. (1)

עוד דרשו, כשם שבזבח פוסלת המחשבה באחת מארבע עבודותיו שהן שחיטה, קבלה בכלי, הולכה וזריקת הדם, כך במנחה פוסלת המחשבה באחת מארבע עבודות שבה. ובאה המשנה לפרט באלו עבודות מחשבה פוסלת.

זה הכלל, כל הקומץ את המנחה שקמיצת מנחה כנגד שחיטה בזבח היא, וי או הנותן אותה בכלי קודש שזו כנגד קבלת דם הזבח בכלי, או המוליך אותה להקטרה שזו כנגד

אינה נאכלת אלא ליום ולילה, או כזית משיריה למחר, או להקטיר קומצה למחר או כזית מקומצה למחר, או להקטיר לבונה למחר, פיגול הוא וחייבין עליו אוכליו ברת שנאמר "והנפש האוכלת ממנו עונה תשא" [ויקרא ז] ודרשו גזירה שוה מאכילת נותר האמור בו "ואוכליו עונו ישא" מה נותר בכרת אף חוץ לזמנו בכרת.

ומה שלא הזכירה המשנה בלבונה שיעור "כזית" כמו בשיריים וקומץ, היינו משום שסתמה המשנה דבריה כשיטה הסוברת שהלבונה כשרה בקורט אחד, ואין צריך

יב-א

לשיטה הסוברת אין הקטרה פחות מכזית, כיצד ניתן להקטיר את הקורט בפני עצמו? וכתב המקדש דוד [ח ג], כי יתכן שמאחר ושיעור הקטרת לבונה הוא בקורט, הרי שבדיעבד חשובה זו הקטרה אע"פ שאין בו כזית, משום שזהו שיעור הקטרתו.

ולפי זה יש לומר שמאחר והקטרת לבונה כשרה אף בקורט, משום כך מפגלת בו המחשבה אפילו אם אין בו כזית.

והגרי"ז אמר לבאר דברי רש"י, על פי מה שסיד הגר"ח, שמה שמחשבת פיגול על זריקת הדם מפגלת, אין זה משום שחישב על אכילת מזבח חוץ לזמנו, אלא הוא דין מחשבה על עבודת זריקה שמפגלת. ולפי זה, הוא הדין בהקטרת לבונה שהיא כזריקת הדם, סיבת הפיגול בה היא מחמת שחישב על עבודת הקטרה שלא כדין. ואם כן אין צריך מחשבה על כזית שהרי דין כזית ענינו באכילת מזבח, ואילו דין פיגול בהקטרה ענינו בעבודת הקטרה, וכיון שעבודת הקטרת הלבונה נעשית בפחות מכזית, אף המחשבה בה מפגלת.

אולם באבן האזל [פסולי המוקדשין יד י] נקט שאם אין הקטרה פחות מכזית הרי שאף

שלם דהיינו שבע יממות תמימות. ומכיון שעל פי רוב הניחו את הלחם אחר הקרבת המוספין, אם כן כל זמן שלא הגיעה זמן הקרבת המוספין, עדיין לא עבר שבוע שלם מהזמן שבשבת שעברה הניחו את הלחם.

1. כן פירש רש"י. והקשה השיטה מקובצת, אם כן, מדוע לא נאמר במשנה "להקטיר קורט אחד מלבונתה"? ולכך כתב, כי אף במחשבה על הקטרת לבונה צריך שיעור כזית, אלא שהתנא לא פירש זאת, כי סמך על מה ששנה כבר כן לגבי קומץ.

ובטעם הדבר שצריך מחשבה על כזית, כתבו התוס' לקמן [נח ב], שהוא משום שלענין פיגול הוקש אכילת מזבח לאכילת אדם, מה אכילת אדם בכזית אף אכילת מזבח בכזית. ובאמת דברי רש"י צריכים ביאור, שהרי לא חישב על שיעור אכילת מזבח !

ומעיקר דברי רש"י שאמר שמחשבה על הקטרת קורט לבונה מפגלת, מבואר שיש דין הקטרה על קורט לבונה, ואם כן נמצא שבמנחה כשרה מקטיר את הקורט לבונה בפני עצמו אף שהוא פחות מכזית. והקשה השפת אמת,